

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SVMMO PON=||TIFICE,|| QVINQVE LIRBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XVII. Soluuntur argumenta aduersarioru[m] ex Scripturæ testimoniis
ducta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53860)

esse continent. I T E M, Euangelium iubet sumi Eucharisti-
am, sed non determinat quomodo, aut quando: igitur Prin-
ceps Ecclesiæ determinat, vt saltem in Paschate sumatur: &
Apostoli legem condunt, vt sumatur ante omnes alios cibos,
nimirum à ieiunis. Hinc A V G V S T I N U S in epistol. ad cap. 6.
*Non precepit, inquit Dominus, quo deinceps ordi-
tur, et Apostolis, per quos Ecclesias dispositurus erat, seruet
hunc locum.*

Restat nunc, vt probetur assumptio, videlicet, omnem
ram legem esse coactiuam. Id verò apertè docet D. Thomas
1.2. quæst. 96. art. 5. & 2.2. q. 67. ar. 1. & lect. 3. in cap. 2. ad Rom. &
probat ex ipsa natura legis. Est enim lex regula, quædam
humanarum actionum à Deo immediatè, vel mediatè con-
stituta; deuiare autem à regula, peccare est. Vnde Aristoteles
lib. 10. Ethic. cap. 9. *Lex, inquit, est sermo ab aliqua prudentia
ac mente profectus, vim habens cogendi.* Itaque essentia legis
in hoc posita est, vt vim habeat cogendi & ligandi, ut
peccatum aliter agere. Quod item ostendit definitio peccati,
quid enim est peccatum, nisi transgressio legis: Sic enim de-
nitur peccatum ab Apostolo, 1. Ioan. 5. *quæcumque
Neque potest dici, legem obligare ad non contemnendum.
Nam lex, quæ obligat ad non contemnendum Principem, est
lex quædam generalis, & diuina. Hæc autem, de qua agi-
mus, est particularis & humana, vt cum Pontifex dicit, seruet
Quadragesimam, non obligat te ad non contemnendum su-
periolem, sed ad ieiunandum.*

CAPVT XVII.

*Soluuntur argumenta aduersariorum ex Scri-
ptura testimoniis ducta.*

SVPRESERTIM argumenta soluere. PRIMVM
ex illo Matth. vlt. *Baptizate omnes Gentes in no-
mine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, docentes
eos seruare omnia, quacunque mandauimus vobis.* Vbi
notant, non esse dictum, docentes mandata vestra, sed mea.
Inde autem colligunt, non licere Episcopis præcepta dantia
hoc est argumentum Ioannis de Westalia. R E S P O N D E T U R

is, quæ mandauit Dominus, illud etiam esse, vt seruentur præcepta Prælatorum. Dominus enim ait: *Qui vos audit, me audit, &c.*

SECUNDUM ex illo Deut. 4. *Non addetis ad Verbum quod ego loquor vobis, neque minuetis ex eo.* Et cap. 12. *Quod precipio tibi, hoc tantum facito Domino, non addas quidquam, neque minuas.* Vbi sermo est de præceptis carimonialibus, & iudicialibus. nam cap. 4. præcedit: *Audi Israël præcepta atque iudicia.* Et cap. 12. *Hæc sunt præcepta atque iudicia, etc.* Iam verò si Deus præcepit Israëlitis, vt nullum præceptum adderent ad ea, quæ in Scriptura Testamēti veteris continentur, quanto magis præcepisse censendum est, ne Christiani addant ad Euangelium, quod est longè perfectius Testamento veteri? Hoc argumentum Lutherus, Calvinus, aliique ferè omnes faciunt. Et Petrus Martyr tanti facit, vt in commentar. cap. 8. I ad Cor. in margine posuerit: *NOTA, bonum argumentum.*

RESPONDEO, duobus modis posse intelligi additionem, vel detractionem ad præceptum fieri. Vno modo, quod addatur præceptum præcepto, vt si ad numerum decem præceptorum adderentur duo alia præcepta, & fierent duodecim, vel detrahantur duo præcepta de numero denario, & fiant solum octo. Alio modo, quod sine multiplicatione præceptorum plus fiat, quàm præceptum iubeat, vel minus; vt si cùm Deus iubebat in Paschate comedi vnum agnum à singulis familiis, aliqua familia duos agnos comedisset, vel dimidium tantum. Dico igitur, Scripturam non prohibere additionem prioris generis, sed posterioris tantum; id est, non prohibere additionem ad numerum præceptorum, sed additionem ad opus præceptum. Id quod probo, quia inuenimus Iudæos addidisse ad numerum præceptorum tam carimonialium, quàm iudicialium.

De carimonialibus additis multa sunt exempla. Nam Esther 9. *Scriptis Mardocheus, inquit Scriptura, Et quartamdecimam & quintamdecimam diem mensis Adar pro festis susciperent, & reuertente semper anno solenni celebrarent honore.* Et infra: *Susceperunt Iudæi super se, & semen suum, & cunctos qui religioni eorum soluerint copulari, Et nulli liceat duos hos dies absq; solennitate transigere.* Item Iudith, cap. vlt. in fine: *Dies, inquit, victoria huius festiuitatis ab Hebræis in numero*

numero

numero sanctorum dierum accipitur, & colitur à Iudeis illo tempore & usque in presentem diem. Item 1 Machab. 4. & statuit Iudas & fratres eius & vniuersa Ecclesia Israël, ut ageretur dies Dedicacionis altaris in temporibus suis ab anno in annum per dies octo. Quod festum etsi nouum & additum reteribus, Dominus quoque præsentia sua honorauit, iuxta Ioan. 10.

De iudicialibus habemus exemplum 1. Reg. 30. vbi dicitur nouam legem condidit, vt æqua pars esset in bello decedentium ad prælium, & remanentium ad sarcinas. Et factum est hoc, inquit Scriptura, ex die illo constitutum, & prædictum, & quasi lex in Israël. Nec obstat, quod dicitur quasi lex. Nam in Hebræo non habetur, quasi lex, sed *דבר* & *משפט*, id est, in præceptum, atque iudicium, sunt illa duo vocabula quæ habentur Deut. 4. & 12. non prohibet Scriptura addi noua præcepta, sed prohibet addi minui de ipso opere. & confirmatur hoc. Nam Deuter. 4. Moses non alloquitur Principes, quorum est leges conuincere, sed populum, cuius est obedire, ergo solum præcepta quæ populo conueniebat præcipi, nimirum, vt impleta præcepta opera præcepta, non addendo, vel minuendo. Quod etiam explicuit idem Moses Deuter. 5. vbi loquens de eadem. *Ecce, inquit, quæ præcepit Dominus Deus vobis, ne ad dexteram, neque ad sinistram.* Certe enim, hinc Mosem loqui de impletione præceptorum non debentur dis nouis legibus.

Est autem hoc loco obseruandum, cum Moses præcipit non esse addendum ad id, quod lex præscribit, hoc debet intelligi de additione corruptente, non autem de pertinet opus præceptum. Nam cum lex dicit: *Non furaberis,* quod tantum non aufert aliena, sed etiam donat sua, plus habet quam lex præcipiat: nec tamen dicitur addere, quia non destruit præceptum, immò melius illud seruat. At cum lex dicit, solum sacrificare oves & boues, & aues mundas, si quis sacrificare etiam canes, & sues, & homines, ille addit, & corrumpet præceptum. Et hoc exemplum ponitur Deuter. 12. cuius prohibetur additio, ne videlicet sacrificarent filios suos, sicut Gentiles faciebant.

SECUNDO, solui potest argumentum, etiamsi admitteremus Scripturam prohibere additionem nouarum legū. Nam deberet intelligi ista prohibitio solum de additione legum contrariarum prioribus legibus, vt B. Thomas recte monet in cap. 1. ad Gal. lect. 2. & 3. & patet ex legibus postea additis, vt iam ostendimus.

TERTIO, posset etiam dici, non esse eandem rationem Testamenti veteris & noui. nam quia lex Testamenti veteris dabatur vni tantum populo, & ad certum tempus, nimirum vsque ad Christi aduentum, potuit facile determinare omnia in speciali, vt etiam fecit. Nam in speciali prescribit omnia, quæ tam ad cultum Dei, quàm ad iudicia, & forenses contentiones pertinent. Et ideo non esset mirum, si prohiberet addi alias leges. At lex Euangelica datur toti mundo; id est, diuersissimarum nationum populis, & duratura est vsque ad finem mundi. Et idcirco non poterat tam facile determinare omnia in speciali, vt non essent adhuc necessariae leges aliæ, tam ciuiles, quàm Ecclesiasticæ. Neque enim possunt diuersissimi populi conuenire in iisdem legibus & ritibus. Itaque Deus melius esse iudicauit, si in Euangelio, quod est commune omnibus, traderet communissimas leges de Sacramentis, atque articulis fidei, & alia magis specialia pro locorum & temporum diuersitate relinqueret instituenda per Apostolos eorumque successores.

TERTIVM argumentum sumit CALVINVS ex Isaia, capit. 33. vbi legimus: *Dominus Iudex noster, Dominus Legifer noster, Dominus Rex noster.* Equivalere autem hæc verba istis, *Dominus solus est Iudex, Legifer, & Rex noster,* patet ex epistola Iacobi, cap. 4. *Vnus est Legislatores, & Iudex qui potest perdere & saluare.*

RESPONDEO; Isaiam & Iacobum loqui de Legislatore primario, qui sua propria auctoritate potest iudicare & leges ferre: neque nos talem esse dicimus summum Pontificem, sed solum Christum. Pontificem enim, non Regem, nec Iudicem, aut Legislatorem primarium facimus, sed Vicarium Regis & Iudicis, ac Legislatoris Christi, qui possit Christi auctoritate leges condere. Quomodo etiam loquitur B. Cyprianus libro 1. epistola 3. vbi Pontificem dicit esse Iudicem loco Christi.

AT, IN QUIBUS, Iacobus dicens: *Vnus est enim Legislato-
 & Index, qui potest perdere & saluare*; reddit rationem, cur
 debeant omnes homines seruare leges, & non dare; Præinde
 excludit omnes alios legislatores, qui nimirum velint oblige-
 re conscientias, & perdere preuaricatores, & saluare obedien-
 tes. Sic enim loquitur: *Nolite detrahere alterutrum. Quæcumque
 detrahit fratri, & iudicat fratrem, detrahit legi, & iudicat
 legem.* id est, qui detrahit fratri bonum facienti, vt conuol-
 nanti iniurias, *detrahit legi*, quæ illud bonum præceptum. *Si
 autem iudicas legem, non es factor legis, sed iudex.* *Vnus est enim
 Legislatores & Index, qui potest perdere & saluare.* Vnde
 legitur vna propositio post illa verba: *Si autem iudicas legem,
 non es factor legis, sed iudex*; nimirum hæc, debes autem tu, o
 homo, esse factor legis, non iudex. Et subiungitur ratio: *Vnus
 est enim Legislatores & Index.*

RESPONDEO; Iacobum alloqui omnes homines, quæ-
 nus subsunt aliquibus legibus: & velle dicere, nemini lice
 iudicare legem sui superioris, cum vnus tantum sit legislator
 & iudex, ita summus & primarius, vt solum leges dare, non
 autem accipere debeat; & qui sic potest perdere & saluare, vt
 ipse neminem timeat, & à nemine aliquid speret. Porro, Papa
 ceterique Episcopi, etsi iudicare, & leges ferre possunt, tamen
 iudicandi sunt etiam à Deo, & leges Dei seruare debent.

QUARTVM argumentum sumit CALVINVS et alii, c. 19.
*Eò quod appropinquat populus iste ore suo, & labia sua glori-
 ficat me, cor autem eius longè est à me, & timuerunt me man-
 dato hominis & doctrinis, ecce ego addam, &c.* Vbi Dominus
 conqueritur, quod populus Israël timuerit se mandata Do-
 minum, id est, timorem seu cultum, & religionem Dei con-
 tuerint in hominum mandatis seruandis. Similia habentur
 Matth. 15. & Marc. 7.

RESPONDEO; mandata hominum in Scriptura non re-
 cari quælibet hominum præcepta, sed ea solum, quæ omnino
 sunt humana, ita, vt nec Deo iubente, nec inspirante, nec
 auctoritate villo modo cõstituta sint. Quæ sunt duplicem
 quædam sunt contraria diuinis mandatis; quædam
 prorsus & vana. Id patet ex omnibus locis, vbi nominantur
 humana præcepta, vt Isa. 29. Matt. 15. Marc. 7. Colof. 2. 1. Tit. 1.
 ad Tit. 1. PORRO Dominus ter inuenitur Pharisæos reprehenden-

hendisse propter traditiones humanas. PRIMO, Matth. 15. ubi arguit eos, quod seruarent mandata humana contraria diuinæ legi. Nam Matth. 15. postquam dixerat, Phariseos præcepisse, vt filij darent templo, quod alioqui debitum erat parentibus, subiungit: *Irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram.* Et mox adducit locum Isaïæ citatū. Quare S. IRENAEVS lib. 4. cap. 25. & 26. exponens hæc loca Isaïæ & Matthæi, dicit intelligenda esse de præceptis Phariseorum pugnantibus cum diuinis legibus.

SECUNDO, reprehendit Marci 7. traditiones seu mandata hominum, id est, quasdam inutiles, & friuolas cærimonias solo spiritu humano adinventas, quas tamen Iudæi tanti faciebant, vt anteponerent diuinis mandatis. Relinquentes mandatum Dei teneris traditiones hominum, Baptismata vrceorum & calicum, & alia similia his facitis multa.

TERCIO, reprehendit eosdem Matt. 23. quod bonas quasdam leges pluris facerent, quàm diuinam legem. Vbi non vocat eas leges præcepta hominum, sed dicit, hæc oportuit facere, & illa non omittere. Solùm enim in eo peccabant circa istas cærimonias tertij generis, quod in eis summam religionis constituerent, cùm tamen externæ essent. isti similes erant cani Æsopico, qui propter vmbra panis reliquit panem ipsium, vt pulchrè Irenæus ait lib. 2. c. 12. de hæreticis Valentinianis, qui maluerunt Angelum quendam pro creatore habere, quàm Deum.

Porro mandata Pontificia & Ecclesiastica, etsi humana dici possint, quia non sunt immediatè à Deo, tamen nec vsquam in Scripturis dicuntur mandata hominum, nec reprehendi possunt, cùm nec pugnent cum diuinis mandatis, nec sint inutilia, neque nos ea anteponi, sed postponi debere dicamus diuinis præceptis.

QUINTVM argumentum sumunt ex verbis Pauli, quibus liberi asseruntur Christiani à mandatis hominum, 2. Cor. 3. *Vbi Spiritus Domini, ibi libertas.* Ad Gal. 4. *Non sumus ancilla filij, sed libera, qua libertate Christus nos liberauit.* Et ad Galat. 5. *State, & nolite iterum iugo seruitutis contineri.*

RESPONDEO; libertatem Christianam in tribus consistere. PRIMO, in liberatione à seruitute peccati, de qua Paulus Rom. 6. *Liberati à peccato, serui facti estis iustitia.*

SECVNDO, in liberatione à seruitute legis diuine moralis. Nam lex sine gratia non potest impleri, & tamen minatur pœnam, nisi impleatur, atque ideo premit, ac tenet homines, tanquam seruos; sed gratia Christi liberat nos ab isto timore, & seruitute: non quidem eximendo nos ab obligatione implendæ legis, sed aspirando caritatem, per quam facile & libenter legem impleamus. De qua Apostolus 2. Corinth. *Per Spiritus Domini, ubi libertas.* Et Galat. 3. *Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum.* Vnde A. G. STINVS lib. de continentia, cap. 3. *Non sumus, inquit, sub lege bonum quidem iubente, non tamen dante, sed sumus sub gratia, qua id, quod lex iubet, faciens nos amare, potest liberare imperare.*

TERTIO, in liberatione à seruitute cærimonialium & iudicialium præceptorum Mosis. de qua Actor. 15. *Quid tentatis imponere iugum super ceruices discipulorum, &c.* Et Galat. 5. *State, & nolite iterum iugo seruitutis contineri.* Quod autem sumus liberati ab obedientia Prælatorum, nusquam legimus, sed contrarium potius, cum Paulus clamet: *Obedite Præpositis Vestrīs.*

Quocirca Petrus & Paulus præuidetes in spiritu hæreticos huius temporis, qui prætextu libertatis, neque ieiunium iudicatum ab Ecclesia, nec ullam aliam legem ferre possunt, frequentissimè inculcare voluerūt, vt obedientiam Superioribus etiam Ethnicis exhiberemus, 1. Pet. 2. *Subiecti estote, inquit, non humana creatura propter Deum.* Et infra: *Quasi liberi, non quasi velamen habentes malitiæ libertatem.* Et 2. Pet. 2. De hæreticis inquit: *Libertatem illis promittentes, cum ipsi serui sint corruptionis.* Et Paulus Gal. 5. *Vos in libertatem, inquit, vocati estis, tantum ne libertatem in occasionem detis carnis.*

CAPVT XVIII.

Soluitur argumentum ex comparatione legum.

SEXTVM argumentum; Si Deus voluit Christianos esse liberos a cærimonis Iudaicis, aliisque posituis legibus Testamenti veteris, ergo etiam a cærimonis, quas Pontifices introduxerunt, & ab aliis huma-